

Α' Τραπέζι
Η Σύμβαση για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής
Κληρονομιάς της UNESCO (2003):
Ποια ερωτήματα θέτει, ποια ερωτήματα απαντάει;

Σταυρούλα -Βίλλυ Φωτοπούλου,
Διευθύντρια Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς ΥΠΠΟΑ

Εισαγωγή –συντονισμός

Βιογραφικό:

Η Σταυρούλα - Βίλλυ Κ. Φωτοπούλου είναι πτυχιούχος του Τμήματος Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Φιλοσοφικής Σχολής Αθηνών. Εργάζεται από το 1996 στο Υπουργείο Πολιτισμού, όπου διορίσθηκε ως απόφοιτος της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης. Διαθέτει μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών στη Σύγχρονη Ιστορία (ΕΚΠΑ, 2008) και στην Κοινωνική Λαογραφία (ΕΚΠΑ, 2011). Χειρίζεται άριστα την αγγλική γλώσσα και ικανοποιητικά τη γαλλική και την ισπανική. Είναι Διευθύντρια Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού από το 2014. Έχει εκπροσωπήσει το Υπουργείο Πολιτισμού σε Διεθνείς Οργανισμούς (UNESCO,ΕΕ), αναφορικά με θέματα αρμοδιότητάς της.

Ευάγγελος Καραμανές

Διευθυντής Ερευνών, Διευθύνων το Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής
Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών

«Το Κέντρο Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών, Κέντρο τεκμηρίωσης
του Λαϊκού Πολιτισμού και η σύμβαση της UNESCO για την Άυλη
Πολιτισμική Κληρονομιά»

Το Κέντρο Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών ιδρύθηκε από τον Ν. Γ. Πολίτη το 1918, ως «Λαογραφικόν Αρχεῖον», ένα ανεξάρτητο ίδρυμα που υπαγόταν στο Υπουργείο Παιδείας. Σκοπός του ήταν, σύμφωνα με τον ιδρυτικό του νόμο, «η περισυλλογή, διάσωση και έκδοση των μνημείων του βίου και της γλώσσης του ελληνικού λαού». Στην εισήγηση θα γίνει σύντομη αναφορά στην οργάνωση των εργασιών του Αρχείου (επιτόπιων έρευνών, αρχειακής/ταξινομικής συγκρότησης του λαογραφικού υλικού και εκδόσεων) σε σχέση και με τα πρότυπα αντιστοίχων ευρωπαϊκών οργανισμών καθώς και στις σχέσεις διεθνούς συνεργασίας που αναπτύχθηκαν κυρίως στο πλαίσιο της Commission Internationale des Arts Populaires (CIAP) (1928-1964) που ιδρύθηκε από την Κοινωνία των Εθνών και λειτούργησε μεταπολεμικά στο πλαίσιο της UNESCO (από το 1964 κ.ε. ως Société Internationale d'Ethnologie et de Folklore). Στην συνέχεια

θα επισημάνουμε τους κυριότερους σταθμούς συνάντησης των εργασιών του Κέντρου Λαογραφίας με τα προγράμματα της UNESCO ιδιαιτέρως ως Κέντρου τεκμηρίωσης του Λαϊκού Πολιτισμού εστιάζοντας στην σύμβαση για την διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (2003).

Βιογραφικό:

Σπούδασε Αρχαιολογία στη Φιλοσοφική Σχολή του Α.Π.Θ. και έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στη Λαογραφία, Κοινωνική Ανθρωπολογία και Εθνολογία στο Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας του Α.Π.Θ. και στην Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales Παρισίων. Διευθυντής Ερευνών στο Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών όπου υπηρετεί από το 2002, διευθύνων από το 2014. Έχει πραγματοποιήσει λαογραφικές αποστολές για επιτόπια έρευνα στην Δυτική Μακεδονία, την Θεσσαλία κ.α. και δημοσιεύσει μελέτες κυρίως για θέματα υλικού πολιτισμού. Εργάστηκε για την ψηφιοποίηση και την τεκμηρίωση του Λαογραφικού Αρχείου και των συλλογών του Κέντρου, την ανάπτυξη δικτυακών πυλών και ψηφιακών αποθετηρίων και την βελτίωση των υποδομών του. Έχει επιμεληθεί εκδόσεις και τόμους της Επετηρίδας του Κέντρου. Είναι μέλος συντακτικών επιτροπών ελληνικών και ξένων επιστημονικών περιοδικών.

Εκτενέστερο βιογραφικό:

<http://www.kentrolaografias.gr/el/content/βιογραφικό-ευάγγ-καραμανές>

Λάμπρος Λιάβας

**Καθηγητής Εθνομουσικολογίας, Τμήμα Μουσικών Σπουδών,
Φιλοσοφική Σχολή ΕΚΠΑ**

Το τρίπτυχο «Γλώσσα-Μουσική-Χορός» ως ζώσα πολιτισμική παράδοση

Το τρίπτυχο «γλώσσα-μουσική-χορός» (ως αδιαίρετη και ομοούσια τριάδα), σε στενή σχέση με την επιτέλεσή του μέσα από έθιμα και τελετουργίες, αποτελεί για κάθε ομάδα ισχυρό σύμβολο ταυτότητας, κώδικα έκφρασης κι επικοινωνίας, κιβωτό της συλλογικής μνήμης και μέτρο της δημιουργικής της ικανότητας. Με αφορμή τη Σύμβαση της Ουνέσκο και το αίτημα για «ζωντανές πολιτισμικές παραδόσεις», στην εισήγηση αυτή προτείνονται για προβληματισμό και συζήτηση μια σειρά από ερωτήματα σε σχέση με την «εξέλιξη» και το δίπολο «παράδοση και νεωτερικότητα». Επιχειρείται η διάκριση ανάμεσα στο «παραδοσιακό», το «φολκλόρ» και το «έθνικ», και προτείνονται κριτήρια για τη χρήση και λειτουργία της παράδοσης στο αστικό περιβάλλον ως παράσταση, αναπαράσταση αλλά και ως πηγή έμπνευσης και αναδημιουργίας για σύγχρονους καλλιτέχνες.

Βιογραφικό:

Καθηγήτης Εθνομουσικολογίας, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Φιλοσοφική Σχολή ΕΚΠΑ. Σπούδασε νομικά στην Αθήνα, εθνολογία και εθνομουσικολογία στο Παρίσι, πιάνο, αρμονία και αντίστιξη, καθώς και βυζαντινή μουσική και δημοτικό τραγούδι με τον Σίμωνα Καρά. Συνεργάστηκε με τον Φοίβο Ανωγειανάκη στην ίδρυση του Μουσείου Ελληνικών Λαϊκών Μουσικών Οργάνων του οποίου και υπήρξε διευθυντής (1991-2014). Ως εθνομουσικολόγος, έχει αναπτύξει πολύπλευρη ερευνητική, εκπαιδευτική-επιμορφωτική και καλλιτεχνική δραστηριότητα, με στόχο την καταγραφή, μελέτη και διάδοση της ελληνικής μουσικής (λόγια, δημοτική, αστική, νεότερο και σύγχρονο τραγούδι). Έχει επιμεληθεί βιβλιογραφικές, δισκογραφικές και ηλεκτρονικές εκδόσεις, καθώς και εκθέσεις, συνέδρια, φεστιβάλ και συναυλίες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Έχει ασχοληθεί με την οργάνωση αρχείων, με τη μουσική αρθρογραφία και τη μουσικοκριτική, καθώς και με την παραγωγή ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών εκπομπών για την παραδοσιακή μουσική («Το Αλάτι της Γης»). Στον χώρο του θεάτρου έχει ασχοληθεί με την έρευνα, τη συγγραφή κειμένων και τη μουσική επιμέλεια σε παραστάσεις αρχαίου δράματος, μουσικού θεάτρου, ελληνικής οπερέτας και σύγχρονου χορού.

Μάρλεν Μούλιου

Λέκτορας Μουσειολογίας, ΕΚΠΑ

Τρανά πολυφωνικά μουσεία: αναζητώντας συν-υφάνσεις με την κοινωνία και την πολιτιστική κληρονομιά

Ποια τα κοινά χαρακτηριστικά ανάμεσα στον τρανό χορό στην Βλάστη, τα ηπειρώτικα πολυφωνικά τραγούδια, την υφαντική τέχνη της Κρήτης και τα σύγχρονα μουσεία; Ποιες οι αναλογίες; Στη σύντομη εισήγησή μου, θα επιχειρήσω να συμπυκνώσω σκέψεις για τις βασικές προκλήσεις των μουσείων σήμερα σε μια εποχή συνεχών ανακατατάξεων, αντλώντας έμπνευση από τις διαχρονικές αξίες των εγγεγραμμένων στοιχείων άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και τα μηνύματα που κυοφορούν. Παράλληλα θα σταθώ σε δύο-τρία παραδείγματα μουσειακών δράσεων (εκθέσεις, συλλεκτικές πρακτικές, κ.ά.) που προσφέρουν νέες οπτικές και στρατηγικές προσεγγίσεις για την μελέτη, συλλογή και ερμηνεία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς σε διαφορετικά περιβάλλοντα [αστικά, (μετα)βιομηχανικά, αγροτικά, κ.ά.).

Βιογραφικό:

Η Μάρλεν Μούλιου είναι Λέκτορας Μουσειολογίας στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ) και

μέλος της Ειδικής Διδρυματικής Επιτροπής του ΔΠΜΣ «Μουσειακές Σπουδές». Είναι επίσης συντονίστρια των μουσειοπαιδαγωγικών δράσεων που πλαισιώνουν την Πανεπιστημιακή Ανασκαφή του Τμήματος στη θέση Πλάσι του Μαραθώνα. Από το 2016 είναι μέλος της Κριτικής Επιτροπής του European Museum of the Year Award και Αναπληρώτρια Πρόεδρος του UNIVERSEUM European Heritage Network. Από το 2010 έως το 2016 διατέλεσε Γραμματέας και Πρόεδρος του CAMOC. Από το 1997 έως το 2013 εργάσθηκε ως αρχαιολόγος-μουσειολόγος στο Υπουργείο Πολιτισμού (Διεύθυνση Μουσείων, Εκθέσεων και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων). Σπούδασε Αρχαιολογία και Ιστορία της Τέχνης στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και μετεκπαιδεύτηκε στο Τμήμα Μουσειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου του Leicester της Αγγλίας, όπου απέκτησε Master of Arts και Doctorate of Philosophy στη Μουσειολογία. Έχει δημοσιεύσει και επιμεληθεί πολυάριθμες μελέτες σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στην ιστορία και σύγχρονη λειτουργία των μουσείων πόλεων, στον κοινωνικό ρόλο των μουσείων, στον νοηματικό μουσειακό σχεδιασμό και ερμηνεία υλικού και άυλου πολιτισμού, στη δημόσια αρχαιολογία, στην πανεπιστημιακή πολιτιστική κληρονομιά κ.ά. Είναι ιδρυτικό μέλος της Συντακτικής Ομάδας του επιστημονικού περιοδικού Τετράδια Μουσειολογίας και του περιοδικού CAMOCnews.

Βασιλική Χρυσανθοπούλου

***Επίκουρη Καθηγήτρια Κοινωνικής Λαογραφίας, Τμήμα Φιλολογίας,
Ε.Κ.Π.Α.***

***Η άυλη πολιτιστική κληρονομιά και οι ταυτότητες στον σύγχρονο κόσμο:
Πολλαπλότητα και επιλογή***

Τι επιλέγεται και με ποιον τρόπο ώστε να προταθεί ως στοιχείο για το Εθνικό Ευρετήριο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (ΑΠΚ); Το ερώτημα αυτό διερευνάται σε σχέση με τη διαμόρφωση των ταυτοτήτων στον σύγχρονο κόσμο. Οι ταυτότητες, ατομικές και συλλογικές, είναι πολυεπίπεδες, τμηματικά οργανωμένες και δυναμικές. Τα άτομα, ως πρόσωπα και ως μέλη συλλογικοτήτων, επιλέγουν την έκφραση ή το επίπεδο της ταυτότητάς τους, το οποίο επιθυμούν να τονίσουν κατά περίπτωση και ανάλογα με το εκάστοτε πλαίσιο συνύπαρξης και αντιπαράθεσης προς σημαντικούς άλλους ή προς άλλες ομάδες. Επιπλέον, οι ατομικές και οι συλλογικές ταυτότητες μετασχηματίζονται στον κύκλο της ζωής των ανθρώπων και των ομάδων. Τα χαρακτηριστικά της ευελιξίας και της δυναμικότητας των ταυτοτήτων είναι έντονα στον σημερινό κόσμο λόγω της αυξημένης κινητικότητας και της εύκολης και ταχείας διακίνησης υλικών και άυλων αγαθών, που έχει επιφέρει η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και η εκτεταμένη χρήση της τεχνολογίας στην επικοινωνία των

ανθρώπων. Τα ανωτέρω ζητήματα θα επεξηγηθούν μέσω παραδειγμάτων από το Εθνικό Ευρετήριο της ΑΠΚ και από την εθνογραφική έρευνα.

Βιογραφικό:

Η Βασιλική Χρυσανθοπούλου γεννήθηκε στην Αθήνα και είναι Επίκουρη Καθηγήτρια Κοινωνικής Λαογραφίας στο Τμήμα Φιλολογίας του Ε.Κ.Π.Α., ενώ διδάσκει και στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, στο Πρόγραμμα Σπουδών στον Ελληνικό Πολιτισμό. Σπούδασε ελληνική φιλολογία στο Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών και είναι κάτοχος μεταπτυχιακού και διδακτορικού τίτλου στην Κοινωνική Ανθρωπολογία από το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης Αγγλίας.

Έχει εργασθεί ως Ερευνήτρια στο Κέντρον Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών και έχει συνεργαστεί με τα Πανεπιστήμια Αιγαίου και Ιωαννίνων. Υπήρξε επισκέπτρια ερευνήτρια και υπότροφος του National Europe Centre, Australian National University (2004) και του Ιδρύματος Fulbright στο University of South Florida-St. Petersburg (2016). Έχει διεξαγάγει επιτόπιες έρευνες στην Αρκαδία, στην Κάρπαθο, στο Καστελλόριζο, στη Ρόδο, και στις κοινότητες των νησιών αυτών στην Αυστραλία, καθώς και στη δωδεκανησιακή παροικία του Τάρπον Σπρινγκς στη Φλόριντα της Αμερικής.

Τα επιστημονικά της ενδιαφέροντα και τα δημοσιεύματά της αναφέρονται στη μελέτη της μετανάστευσης και της διασποράς, της μνήμης και της ταυτότητας, του διαδικτύου, της τελετουργίας και του συμβολισμού, του υλικού πολιτισμού, της προφορικής ιστορίας και λογοτεχνίας και της ιστορίας, της θεωρίας και των εφαρμογών της Λαογραφίας. Επιμελήθηκε την δίγλωσση έκδοση του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών με θέμα Δημοτικά τραγούδια από τη Βυτίνα Αρκαδίας/ Folk Songs from Vytina, Arcadia, του εθνομουσικολόγου Σωτηρίου Τσιάνη (Αθήνα, 2013). Πρόσφατα εξέδωσε βιβλίο για την ιστορία και την ταυτότητα των Καστελλοριζιτών της διασποράς της Αυστραλίας, με τίτλο Τόποι μνήμης στην καστελλοριζιακή μετανάστευση και διασπορά από τις εκδόσεις Παπαζήση. Το βιβλίο τιμήθηκε με το Βραβείο Μοσκόβη του Δήμου Αθηναίων για βιβλία με θέμα από τα Δωδεκάνησα για το 2017.

Είναι μέλος διεθνών και ελληνικών επιστημονικών εταιρειών (της International Society for Ethnology and Folklore, της International Association for Southeast European Anthropology, της Ελληνικής Λαογραφικής Εταιρείας, της Ελληνικής Εταιρείας Εθνολογίας, της Στέγης Γραμμάτων και Τεχνών Δωδεκανήσου, κ. ά.) και μέλος του Συμβουλίου του Ινστιτούτου Λαϊκού Πολιτισμού, με έδρα την Κάρπαθο. Συμμετέχει ως αναπληρωματικό μέλος με συμβουλευτικό ρόλο στην Εθνική Επιτροπή για την εφαρμογή της Σύμβασης για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού. Από τον Ιούνιο του 2018 είναι Διευθύντρια του Λαογραφικού Μουσείου και Αρχείου του Τμήματος Φιλολογίας του Ε.Κ.Π.Α.

Β' Τραπέζι
Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά και Βιώσιμη Τοπική
Ανάπτυξη:
Αντίθεση, αναγκαία συνύπαρξη ή συνεργασία;

Γιάννης Ν. Δρίνης

*Προϊστάμενος Α' Τμήματος Διεύθυνσης Νεότερης Πολιτιστικής
Κληρονομιάς ΥΠΠΟΑ*

Εισαγωγή –συντονισμός:

Βιογραφικό:

Ο Γιάννης Ν. Δρίνης έχει σπουδάσει Ιστορία και Λαογραφία στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και Κοινωνική Ανθρωπολογία (Master of Arts) στο Πανεπιστήμιο του Kent at Canterbury της Μεγάλης Βρετανίας. Το 2013 αναγορεύτηκε σε διδάκτορα Λαογραφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Εργάζεται στο Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού ως λαογράφος, προϊστάμενος στο Τμήμα Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και Διαπολιτισμικών Θεμάτων.

Ρέα Κακάμπουρα

*Αναπλ. Καθηγήτρια Λαογραφίας Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής
Εκπαίδευσης ΕΚΠΑ, Διευθύντρια Εργαστηρίου Κοινωνικών Επιστημών*

**«Οι πολιτιστικοί σύλλογοι ως πολιτιστικοί διαμεσολαβητές και
διαχειριστές της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς»**

Οι πολιτιστικοί σύλλογοι διαδραματίζουν ένα καίριο, δυναμικό ρόλο στη σύγχρονη διαχείριση της άυλης και υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς. Εκπροσωπούν ομάδες και κοινότητες (τοπικές, εθνοτοπικές, εθνοπολιτισμικές, εθνικές), οργανώνουν ποικίλες πολιτιστικές δράσεις στο τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο περιβάλλον, ενδυναμώνουν ταυτότητες συγκροτώντας ένα ποικιλόμορφο και συμμετοχικό πολιτιστικό τοπίο. Δραστηριοποιούνται στην καταγραφή, διαφύλαξη, προβολή και μεταβίβαση της λαϊκής παράδοσης λειτουργώντας ως πολιτιστικοί διαμεσολαβητές ανάμεσα σε τοπικές κοινωνίες και θεσμικούς φορείς (τοπική αυτοδιοίκηση, κεντρική εξουσία).

Βιογραφικό:

Η Ρέα Κακάμπουρα είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Λαογραφίας στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Είναι Διευθύντρια του Τομέα Ανθρωπιστικών Σπουδών και του Εργαστηρίου Κοινωνικών Επιστημών του ΠΤΔΕ, ΕΚΠΑ. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζονται στην έρευνα των πολιτιστικών συλλόγων και στη διαχείριση της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς στη σύγχρονη εποχή, στις αφηγήσεις ζωής και τη βιογραφική μέθοδο, σε θεωρητικά ζητήματα των λαογραφικών σπουδών, στη διαπολιτισμική και διαθεματική διδακτική του λαϊκού πολιτισμού στην εκπαίδευση. Έχει δημοσιεύσει τα βιβλία: *Ανάμεσα στο αστικό κέντρο και τις τοπικές κοινωνίες: Οι σύλλογοι της επαρχίας Κόνιτσας στην Αθήνα*, Πνευματικό Κέντρο Δήμου Κόνιτσας, 1999. *Αφηγήσεις Ζωής. Η βιογραφική προσέγγιση στη σύγχρονη λαογραφική έρευνα*, διάδραση, Αθήνα 2012. *Ιστορικά και Λαογραφικά Μελετήματα: Ερευνητικές και Εκπαιδευτικές διαστάσεις*, (επιμέλεια του τόμου σε συνεργασία με τον Χ. Μπαμπούνη), εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2014. *Οπτική εθνογραφία και εκπαίδευση: Θεωρητικές προσεγγίσεις και διδακτικές προτάσεις*, εκδ. πεδίο, Αθήνα 2018 (σε συνεργασία με την Ο.-Ε. Κασσαβέτη).

Ανδρομάχη Οικονόμου

Διευθύντρια Ερευνών ΚΕΕΛ, Ακαδημία Αθηνών

«Ο αγροτικός χώρος ως πολιτιστική κληρονομιά»

Πως ορίζεται σήμερα ο «αγροτικός χώρος»; Συνιστά διακριτό πεδίο έρευνας, διάσωσης και αξιοποίησης ως υλική και άυλη πολιτιστική κληρονομιά; Πως συγκεράζεται στον αγροτικό χώρο η παράδοση με τη νεότερη νεωτερικότητα σε τομείς όπως π.χ η παραγωγή, η διατροφή, το τοπίο; Πως αυτά βιώνονται, καταναλώνονται και (ανα)παράγονται από τις (τοπικές ή μη) κοινωνίες/κοινότητες;

Τα παραπάνω ερωτήματα συνιστούν ορισμένα από τα ζητήματα τα οποία πραγματεύεται η εισήγηση μέσα από την παράθεση εθνογραφικών παραδειγμάτων.

Βιογραφικό:

Σπούδασε ιστορία και αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και στη συνέχεια εθνολογία και την κοινωνική ανθρωπολογία με υποτροφία του ΙΚΥ στην Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales (Παρίσι) από όπου έλαβε το 1991 το διδακτορικό της. Εργάστηκε ως προϊσταμένη του Τμήματος Μουσείων του Πολιτιστικού Τεχνολογικού Ιδρύματος ΕΤΒΑ (σήμερα ΠΙΟΠ) (1988-2002) και δίδαξε κοινωνική ανθρωπολογία στο Τμήμα ΙΑΚΑ στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (2001-2003). Εργάζεται ως Διευθύντρια Ερευνών στο Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας

της Ακαδημίας Αθηνών (από το 2003) και διδάσκει στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (από το 2007). Είναι αντιπρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Εθνολογίας (2018-2020).

Έχει συγγράψει βιβλία και μελέτες σε ζητήματα του υλικού πολιτισμού, της οικονομικής ανθρωπολογίας, της μουσειολογίας, του μετασχηματισμού των αγροτο-ποιμενικών κοινωνιών κ.ά.

Χριστόδουλος Ρίγγας

Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Ερευνητικών και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων ΠΙΟΠ

«Η συμβολή των Μουσείων του Δικτύου του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς (ΠΙΟΠ) στη στήριξη του Πολιτιστικού και Δημιουργικού Τομέα»

Το ΠΙΟΠ είναι κοινωφελές ίδρυμα το οποίο επιχορηγείται για τη λειτουργία του από την Τράπεζα Πειραιώς. Υποστηρίζει τη διάσωση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας, με έμφαση στη βιοτεχνική και βιομηχανική τεχνολογία, και προωθεί τη σύνδεση του πολιτισμού με το περιβάλλον, ενώ συγχρόνως, μέσω της δράσης του, τηρεί σημαντικό μέρος των δεσμεύσεων της Τράπεζας για τις πρακτικές Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Το ΠΙΟΠ έχει δημιουργήσει και λειτουργεί ένα Δίκτυο εννέα θεματικών τεχνολογικών Μουσείων στην ελληνική περιφέρεια. Η λειτουργία του Δικτύου Μουσείων και οι συντονισμένες δράσεις του ΠΙΟΠ σε όλα τα κτήριά του, συμβάλλουν σημαντικά στην προώθηση της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς και τη σύνδεση του πολιτισμού με το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη, καθώς και στην ανάδειξη των παραδοσιακών τεχνικών και της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου, υποστηρίζοντας με τον τρόπο αυτό την απασχόληση, την οικονομική και τουριστική δραστηριότητα και τη γενικότερη ανάπτυξη των τοπικών κοινοτήτων.

Ένας από τους βασικούς άξονες των δράσεων του ΠΙΟΠ είναι η στήριξη του κλάδου των Πολιτιστικών και Δημιουργικών Βιομηχανιών μέσω της υλοποίησης προγραμμάτων στήριξης των επαγγελματιών των συγκεκριμένων κλάδων. Τα προγράμματα αυτά αποσκοπούν στη ανάδειξη του πολυεπίπεδου ρόλου που οφείλουν να έχουν τα Μουσεία, συνδέοντας την υλική και άυλη πολιτιστική κληρονομιά του τόπου με τη δημιουργία και την παραγωγή πολιτιστικών αγαθών και προϊόντων προς όφελος των τοπικών κοινωνιών με στόχο την καλλιέργεια των δομών εκείνων που θα στηρίξουν την βιώσιμη ανάπτυξή τους. Με αυτόν τον τρόπο τα Μουσεία μπορούν να λειτουργήσουν όχι μόνο ως πηγή έμπνευσης αλλά και ως θερμοκοιτίδα ανάδειξης νέων επαγγελματιών.

Βιογραφικό:

Ο Χριστόδουλος Ρίγγας είναι προϊστάμενος της Υπηρεσίας Ερευνητικών και Εκπαιδευτικών προγραμμάτων του ΠΙΟΠ. Είναι Ιστορικός, με ΜΑ στην Ευρωπαϊκή Ιστορία από το Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο της Αθήνας (2006). Αποτελεί τον κύριο συντονιστή των ερευνητικών και ευρωπαϊκών προγραμμάτων του Ιδρύματος σχετικά με τη βιομηχανική και πολιτιστική κληρονομιά της χώρας και τα πολιτιστικά τοπία. Είναι Υπεύθυνος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης του ΠΙΟΠ, συντονίζοντας την οργάνωση και εφαρμογή του πιστοποιημένου κατά EMAS, ISO 14001 και 50001 Συστήματος Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Διαχείρισης του Ιδρύματος και την υλοποίηση των περιβαλλοντικών προγραμμάτων του, καθώς και Υπεύθυνος για ζητήματα Εταιρικής Υπευθυνότητας του ΠΙΟΠ.

Γιάννης Τσιαούσης

Πρόεδρος Σωματείου «Τα Άνθη της Πέτρας»

"Το σωματείο «Τα Άνθη της Πέτρας» και η μαστορική τέχνη των Λαγκαδινών μαστόρων: ένα παράδειγμα αναζωογόνησης μιας εμπειρικής τέχνης που σχετίζεται με τη βιώσιμη τοπική ανάπτυξη"

Η παραδοσιακή τέχνη της πέτρας των Λαγκαδίων αποτελεί στοιχείο του Εθνικού Ευρετηρίου της Άυλης Πολιτιστική Κληρονομιάς από τον Ιούνιο του 2017 και αποτέλεσε αίτημα και στόχο των Ανθών της Πέτρας. Το σωματείο Άνθη της Πέτρας υπηρετώντας τους καταστατικούς στόχους του για την προστασία της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής και τη διάσωση της Λαγκαδινής τέχνης της πέτρας έχει συμβάλει στην ευαισθητοποίηση των πολιτών για τις αξίες της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής στη σύγχρονη ζωή, οδηγώντας σταδιακά σε μια αλλαγή στην προσέγγιση των πολιτών όσον αφορά τις κατασκευές (ιδιωτικές και δημόσιες) στους παραδοσιακούς οικισμούς και όχι μόνο. Η διάσωση του στοιχείου της άυλης κληρονομιάς μέσω της μεταφοράς της γνώσης στη νέα γενιά μαστόρων (π.χ. σχολή μαθητείας της τέχνης της πέτρας) αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την υλοποίηση αυτής της προσέγγισης. Τα παραπάνω στοιχεία επιβεβαιώνουν τη θετική επίδραση που έχει η διάσωση της παραδοσιακής τέχνης της πέτρας για την τοπική ανάπτυξη, όπου η έννοια τοπική έχει μάλλον υπερ-τοπική διάσταση, αφού αφορά έναν σημαντικό αριθμό παραδοσιακών οικισμών της ευρύτερης περιοχής και διάφορες πλευρές της οικονομικής δραστηριότητάς (δομικά υλικά, κατασκευή, τουρισμός, τοπικά προϊόντα κτλ). Σημαντικές δε, είναι οι προσδοκώμενες επιπτώσεις σε βάθος χρόνου, στους κοινωνικούς δείκτες της ανάπτυξης (δημογραφικούς, πληθυσμιακούς, εκπαιδευτικούς κτλ).

Βιογραφικό:

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1965. Πτυχιούχος & διδάκτορας της Ιατρικής Σχολής Παν/μίου Κρήτης. Επιμελητής στη Χειρουργική Κλινική του Royal Infirmary του Εδιμβούργου & μεταδιδακτορικός υπότροφος στο Παν/μιο του Εδιμβούργου (1998-2000). Χειρουργός σε διάφορα Νοσοκομεία της Αθήνας το διάστημα 2001-2013. Έκτοτε και μέχρι σήμερα Επικ. Καθηγητής της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης. Κλινικό, ερευνητικό και συγγραφικό έργο εστιασμένο στη χειρουργική του πεπτικού συστήματος και τον καρκίνο, με εθνικές και διεθνείς τιμητικές διακρίσεις. Γραμματέας της Εταιρείας Μελέτης του Καρκίνου του Πεπτικού Συστήματος & μέλος του ΔΣ του Μουσείου Ιατρικής του Παν/μίου Κρήτης. Ιδιαίτερα δραστήριος σε θέματα πολιτισμού και πολιτιστικής κληρονομιάς και επικεφαλής της πρωτοβουλίας για την ίδρυση του Σωματίου Φίλοι Παραδοσιακής Αρχιτεκτονικής « Άνθη της Πέτρας», του οποίου είναι Πρόεδρος από την ίδρυσή τους (2013) μέχρι σήμερα.
